

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 33

Lýsingarprísir fyrri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Miðvikudagin 2. juni 1951

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 3,20 + porto um fjórðingsárið

25. Árg.

Hugleiðingar aftaná verkfallið

Ymist hevur verið, hvussu fólk hava hildið um og mett stöðuna. Tað hevur verið bæði skrivað og tosað fyri og ímóti, og ójavnar hava hugsanirnar verið.

Kapitalistablöðini Dimmalætt- ing og Dagblaðið settu sær sum fremstu uppgávu at seta fiskimenn móti arbeidarunum, og eingin ivi er um, at hetta hevur eydnast teim- um partvís. Hjá teimum var uppgávan at fáa spjaðing í fyrri á tann hátt at fáa verkfallið vent burtur frá teimum virkuligu seku í pris og lønarmálinum — afturhaldi- num, landsstýrinum og fólka- flokks og sambandssamgonguni.

Norðlýsið roynir beinleiðis at seta bygdin móti hövuðsstað- num, t. v. s. føroyingum móti fø- royungum við stórum rakstrarróp- um sum t. d. »Burtur við centrali- sationini í Havn!« »Latíð tykkum ikki kúga av yvirgangskroppum.«

Tað kundi verið áhugavert at fingið at vita hvørjir teir eru, ið Norðlýsið rópar fyri »yvirgangs- kroppar«?

At rópa hina føroysku arbeid- arafjöldina, ella um tað so bert vóru teir, ið streika hava einsam- allir uttanfyri Føroya arbeidara- felag, ið eisini lýsti streikuna fyri lógliga, fyri yvirgangskroppar, er at taka munin nóg so fullan og yvirgongur enn tá øllum, ið erka- kapitalistaverjurnar Dimmalætt- ing og Dagblaðið kundu funnið uppá. Men hetta kann vera mein- líkt øllum teimum ósonnu tíðin- unum, ið Norðlýsið sigur frá Havnini.

At hendingar eru framfarnar, ið ikki hava verið rættar, er eingin ivi um, men sum heild tikið, for streikan síðiliga, sámuliga og regl- uliga fram, og hevði ikki minsta petti við kommunistiskan atburð at gera. Arbeidararnir og teirra leið- arar vístu, at teir megnaðu at nýta streikuvápnid á rættan hátt.

Tað at Havnin kom at halda á- fram við streikuni og ikki bygd- inar norðanfyri, mátti sjálvsagt skapa stórt ólag í samferðsluni, tá Havnin í so máta er miðdepilin; men óivað hevur hetta eisini skundað undir loysningin. Var líka- a linliga farið fram, sum í fyrri helmingi av streikutíðini, vildi tá neyvan verið eydnast teimum streikandi at vundið so skjótt á mál og trupulleikarnir vildu ein- ans verið verri og størri, og oyð- ingin av samfelagsvirkum enn størri og meiri umfatandi.

HVÍ FINGU VIT VERKFALLIÐ?

Verkfallið hevur nú staðið við í nærum tvær vikur, og tað er bert at vóna, at tá tað nú einaferð var byrjað, at tað so verður hildið á til sigur er vunnin, ein sigur sum fjöldin og landið alt kunnu vera nøgd við.

Tað liggur tó nær at spyrja: Hví fingur vit verkfallið, og var tað neyðugt at leggja alt vinnulívið lamið?

Tað er kanska onkur, ið heilt ókunnugur er við tey kor, hin fø- oyski arbeidarin hevur livað undir við lønsteðgi og príshækkan, sum vil halda verkfallið vera óneyð- ugt og bert ein stóran landaskaða, men vit onnur, sum kenna kor ar- beidarans og hava vilja til at sl. j- a tey, fata eisini, hví teir, har- trongdir, sum teir vóru, valdu at nýta seinasta og besta vápnid, teir áttu, til at vissa sær hampulig livi- líkindir fyri.

Sjálvandi er tað hentasti og lættgongdasti vegur, bert at leggja tað, ið tørvar aftur at løn arbeid- arans, men um tað er besti vegur at ganga fyri landshúsarhaldið, er ógviliga ívasamt, reiðiliga betur hevði tað ivaleyst verið, um tað kundi lagast so, at arbeidarin kundi fingið nakað meira fyri ta løn, hann fær útgoldna, tað vildi verið eitt stig á rætta leið.

Hin føroyski arbeidarin hevur, hóast løn hansara hevur verið líka hög og hægri enn arbeidaranna í grannalondunum, fingið nógvi minni fyri hana, og vit kunnu bert nevna Danmark, sum vit jú skulu hava felags valuta við, ein

Sýndu arbeidsgevararnir sama vilja til at fáa ein skjótan losyn- ing sum arbeidararnir, vildi al- verið komið aftur í rættlag nógvi skjótari enn tað kom, men sjálv- sagt eiga eisini teir rætt til at streika. Tað er bert harmiligt, at so fáir skulu kunna skapa slíkt ólag fyri so mong, og enn verri verður myndin, tá ein hugsar um, at nógvir av hesum sita við mono- polum, ið av sonnum gevur teim- um eina stóra ábyrgd yvir fyri fólki og landi.

Vit kunnu nevna nøkur av hes- um monopolum: Rutuskipini hjá lögtinginum, bátarnir hjá mjólka- forsýningini, ið hevur einafærð frá lögtinginum til siglingina Skála- fjörðin—Sundalagið, Timbur- handlarnir, ið hava monopol uppá timbursöluna, Shell og Esso, ið hava oljemonopol, mjólkafor- sýningin, ið hevur margarmonopol. o. s. fr.

danskur arbeidari fær minni løn enn ein føroyskur, men hann fær nógvi meira fyri sína løn, enn hin føroyski arbeidarin fyri sína.

Hetta kann tykjað lögdið, eftir- sum vit fáa mest alt av okkara vór- um úr Danmark, og tí skuldu ligið í nakað sama prísalagi sum teir, burtursæð frá tí sindri, sum vit gjalda í farmagjaldi higar úr Dan- mark.

Eftir hesum skuldi tað sæð út, sum okkara deyðliga prísráð skuldi havt nógvi at tikið hond í, men óvíst er, um tað altíð kann rættast við prisansan, tí tað, sum ofta dýrkar okkara vórus so ógvu- ligu nógvi, er tað, at vit nýta alt ov nógvar millumhandlalar, sum jú eisini skulu liva og hava ein bita burturav, og so eitt afturat — okk- um vantar brúksfeløg, handilsfe- lög, sum teir ið vörna skulu brúka, sjálvir eiga, og sum harvið koma at virka prislækkandi, hvat tey í stórum máti hava gjørt í grannalondum okkara.

Hetta, at vit hava keypt so dýrt gjøgnum nógvar millumhandlalar, og tað at okkum vantar brúksfelög- ini, og tann óbeinleiðis orsökini til

verkfallið, og tí tað ókið har rætt- ast má, um vit skulu koma á botn í lønarspurninginum, tí fyri ar- beidarin so væl sum fyri fiskarin, ja, fyri landið alt, er tað meira umráðandi at halda prísunum niðri, so vit kunna umganga løn- hækkan, enn at fáa hægri lønir.

Tí tað er nú ein uppgáva hjá tí sitandi landsstýrinum, fyrst við av- töku av tolli á neyðsynjarvörum at lækka prísalagið, tinnast at skipa okkara keyp úr útlondunum so- leiðis, at alt vit innflyta verður tikið beinleiðis frá verksmiðjun- um, har tað verður gjørt, so eing- in óneyðugur vinningur verður tveittur burtur í útlondunum, og fyri tað triðja stuðla monnum til stovnan av brúksfelögum.

Um ikki tað sitandi landastýrið er fært fyri at fáa hetta í lag, so fær tað eisini við tíðini at síggja, at tað heldur ikki er fært fyri at sita í sessinum, tí tað er jú sett har, ikki fyri sjálvir at kunna liva, men fyri at arbeida fyri at tann ar- beidandi fjöldin kann fáa hampu- lig livilíkindir, og gera teir tað ikki, so er fjöldin væl fært fyri at reka teir burtur, og seta sínar egnu menn í staðin.

Útlandið

Harðliga hava Norkorear og Kinamenn troðkað á í Koreu, men sjálvt um trýstið hevur verið so stórt, at S.t. herurin hevur verið noyddur at víkja í flestu stöðum, er tað eydnast teimum at halda stöðuna í tan mun, at Norðanmenn í flestu stöðum hava linkað um trýstið og tikið herfólkið aftur, har tað var eydnast teimum at bróta ígjøgnum.

Í hörðum loftbardögum sunnu- dagin eydnaðist tað amerík. flog- förum at skjóta 3 russiskt bygdar jagarar niður. Í alt hava ameriku- menn skotið 24 flogför niður og skaðað 149.

Um stutta tíð skal vestur-týski í Onglandi eftir innbjóðing frá forsetin, Adenauer, á vitjunarferð

Morrisson, utanríkisráðharra, sum í hesum dögum vitjar Týskland.

Ítalski uttanríkisráðharrin, Sforza, greivi, krevur friðarsátt- málan broyttan, so Italia kann ökj- a um hermegi sína. Samstundis krevur hann, at Italia skal hava alt Trieste-ökið.

Íranska stjórnin vil ikki lata oljuspurningin koma undir intern. gerðadóm. Russar siga seg vilja hjálpa Íran í oljustríðnum, tó ikki hernaðarlaga.

Á Parisarfundinum er semja um at taka avvápningina av Týsk- landi av dagsskránni. Utanríkis- ráðharrarnir skulu sjálvir taka stöðu til henda spurning. Russar krevja Atlantssáttmálan á dags- skránni.

h.

GRINDALISTIN

Tað verður her gjørt kunnugt, at grindalistin fyri 1951 liggur frammi á býráðsskrivstovuni frá 31. mai til 12. juni í ár hvønn yrkadag frá kl. 11—13 o. 3 15—16, leygardag tó bert frá kl. 11—13.

Fólk verða biðin um at kanna eftir, um partarnir eru í lagi.

BÝRÁÐSSKRIVSTOVAN